

פניני הפרשה

בס"ד פרשת ויגש תשפ"ד

פנינים לשלחן שבת

לעומת הצד שמתעצבים ומתחרטים על המעשה אמר אל תעצבו, ומפרש אל תעצבו כי מכרתם אותי שהוא חרטה על גוף המכירה.

ונגד הצד שעדיין הם שונאים אותו וחרה בעיניהם על שעלה לגדולה אמר ואל יחר בעיניכם. (מלבי"ם)

ויפל עלי צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימן בכה על צואריו (מה"ד).

וברש"י: על שני מקדשות וכו' ובנימין בכה על משכן שילה וכו'.

קשה מנא לו דבר זה. י"ל דאשכחן דמקדש נקרא צואר כדכתי' צואר כמגדל השן בנוי לתלפיות ודרשו בגמ' תל שכל פיות פונין אליו וזהו בית המקדש לכן פי' על צוארי בנימין על שני מקדשים וכו' ובנימין בכה על צואריו על משכן שילה וכו' לפי שצואריו נכתב חסר וי"ו והוא לשון צואר אחד לכך פי' כן. (פירוש ר' עובדיה מברטנורא על רש"י)

מדרשי חז"ל על הפרשה

"ויגש אליו יהודה" (מד, יח) - "ניגש לדבר עימו (עם יוסף) בתקיפות ובתוכחות".
"אמר יהודה לנפתלי: לך וראה כמה שווקים יש

לו את הסיבה שלקחו את בנימין לעבד, מיד "ומת" ימות מהצער..."

פי' איהו אעלה אל אבי והנער איננו אתי (מד, לד).

כלומר שמא אראה הרעה אשר ימצא את אבי ח"ו שמא יאבד עצמו מדעת על צערו, ונמצא שאנו מונעין ממנו שלא לכבדו, ולא לסופדו, ולא לחלוץ, ולא לקרוע עליו, לכך הוא אומר שאולה, שכל המאבד עצמו לדעת יורד לגיהנם, כל כך היה סודר את דבריו, כדי להודיע אהבתו שעל בנימין ויראתו את השבועה אשר נשבע לאביו, וחיבת אבא על בניו מרחל. (מדרש שכל טוב)

ויאמר אני יוסף אחיכם אשרימכרתם אתי מצרימה: ועתה אלי תעצבו ואלי יחר בעיניכם פי'מכרתם אתי הנה (מה ד-ה).

יוסף חשב שלא ענו אותו מפני א' מג' טעמים, והוא, או שאין מאמינים לו שהוא יוסף, או שעדיין הם שונאים אותו ומתחרטים על שמכרו אותו באופן שיעלה לגדולה, או שמתחרטים ומתעצבים על מעשה רע שעשו למכור את אחיהם.

על כן לעומת הצד הראשון אמר להם סימן אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה.

תמצית הפרשה

הפרשה הקודמת מסתיימת בזה שהגביע נמצא בשקו של בנימין, והאחים - בני יעקב - מציעים ליוסף שכולם יהיו עבדיו חוץ מבנימין, אבל יוסף מתעקש שרק בנימין יהיה עבד ושאר האחים יעלו לשלום אל אביהם. משכך, יהודה מתחיל לדבר עם יוסף בתקיפות ומאיים להרוס את מצרים, בד בבד הוא מנסה שוב לשכנע אותו שבאמת יעקב אביהם לא רצה שהם יורידו עימם את בנימין למצרים, פן יקראנו אסון, ורק בגלל הדרישה של יוסף הורדנו אותו, ועתה אם בנימין ישאר כאן כעבד, מה יעשו עם הצער הנורא של אבא, שאף עלול לגרום לו למות. בשלב זה יוסף לא מסוגל להתאפק יותר ולהסתיר את עצמו, והוא מתגלה בפני אחיו ואומר להם שהוא יוסף, ובכדי לאמת את דבריו הוא מראה להם שהוא מהול. האחים מתביישים מאוד, ויוסף מרגיעם שהכל היה לטובה כדי שכעת יוכל לכלכל אותם בשנות הרעב. הוא אומר להם שיעלו אל יעקב ויאמרו לו שירד עם כל המשפחה למצרים והוא יוסף - יפרנסם. האחים באים אל יעקב ומבשרים לו שיוסף חי, בתחילה לא האמין להם, אבל יוסף התכונן מראש למצב כזה ומסר בידם סימן, שהדבר האחרון שהוא ויעקב למדו קודם שנפרדו, היה בעניין עגלה ערופה. וכשיעקב שמע את הסימן הוא האמין, והחל להתכונן לרדת ולהתיישב במצרים. דבר ראשון הוא דואג ללימוד התורה במצרים, והוא שלח את יהודה לפניו לייסד שם ישיבה, ואז ירד למצרים עם כל המשפחה - 70 נפש. יוסף יצא עם מרכבתו לקראת אביו, הפגישה ביניהם מרגשת, הם מתחבקים ומתנשקים ובוכים - לאחר פרידה של 22 שנה כשיעקב בכלל חשב שיוסף מת... ויעקב ומשפחתו מתיישבים בארץ גושן. יוסף מציג לפניו פרעה חמשה מאחיו (את היותר חלשים, כדי שפרעה לא יקח את האחים לצבא), והם מספרים לו שעיסוקם בחיים הוא 'רועי צאן' (מהסיבה הנ"ל), אח"כ יעקב נפגש עם פרעה ומברך אותו שהנילוס יעלה מאליה וישקה את כל מצרים. הרעב ממשיך, אט אט נגמר הכסף למצריים, והם נאלצים ליתן את בהמותיהם ושדותיהם תמורת אוכל, וכשגם זה נגמר, הם מוכרים את עצמם לעבדים.

ויאמר אבינו שבו שברו לנו מעט אכל: ונאמר לא נוכל לרדת אם ייש אחינו הקטן אתנו וירדנו פי'לא נוכל לראות פני האיש ואחינו הקטן איננו אתנו: [מד, כה-כו].

נראה לרמז בפסוק זה גודל מעלות התשובה שאנו מחויבים להזהר מאד ולהגות בה יומם ולילה. דהנה מבואר בספה"ק שעיקר התשובה הוא שישפיל את לבבו לפני המקום ב"ה באמת, וזה בלתי אפשר להיות עד שימאס בכל תאות העולם, וביותר יזהר מאכילה גסה כי רבוי האכילה מביא את האדם לגסות רוח ולכלל עבירות שבעולם, עיין בספרי היראים.

וזהו שאמר הכתוב **"ויאמר אבינו שבו"** ר"ל הקדוש ברוך הוא שהוא אבינו שבשמים אומר לנו בכל יום שובו כדי שייטב לנו וזה שאמר **"ושברו לנו"** ר"ל על ידי התשובה תשברו את מדת הדין, ובאיזה דרך תבואו לתשובה שלימה? **"מעט אוכל"** ר"ל שתמעטו באכילה, וזה נחשב לסיגוף יותר מן התענית. **"ונאמר לא נוכל לרדת"** אנו משיבים להש"ת 'רבוננו של עולם לא נוכל לרדת ולסגף את הגוף כל זמן שהיצר הרע סוכן בנו כי הוא מתגבר עלינו מאד, **"אם יש אחינו הקטן אתנו וירדנו"**, ר"ל אם יהיה היצר טוב אתנו אז נוכל לשבר תאות הגוף ולדבק בתאות הנשמה, כי ידוע שיצר טוב ויצר הרע נקראים אחים, **"כי לא נוכל לראות פני האיש ואחינו הקטן איננו אתנו"** ר"ל הקב"ה שהוא נקרא איש, כדכתי' (שמות טו, ג) ה' איש מלחמה, ו'פנים' הוא רחמים, והיינו שלא נוכל לקבל הרחמים מהש"ת עד שיהא היצר טוב אתנו ונחזור למוטב ואז יתהפך מדת הדין למדת הרחמים ונזכה לראות באור פני מלך חיים ע"כ. כנ"ל (שפתי צדיקים)

והיה פראותו פי'אין הנער וְמת (מד, לא).
מסביר ה'בית הלוי זצ"ל, שיהודה חשש שמא יוסף יגיד לו: "אמנם אתה צודק בדבריך שלאביכם יהיה צער רב כשיודעו לו שבנימין נשאר במצרים ונהיה עבד, אולם כאשר ישמע את הסיבה לכך, שבנימין גנב את הגביע (האחים הרי לא ידעו שיוסף הוא זה שציווה להטמין את הגביע בשקו של בנימין), הוא יבין ש'בצדק' הוא נהיה עבד, כי כך דינו של גנב... ולכן כנגד טענה זו הקדים יהודה ואמר ליוסף: **"והיה בראותו כי אין הנער"** כבר ברגע שאבינו יראה שבנימין איננו איתנו, עוד טרם שנספיק להסביר

במצרים, חזר ואמר לו 'שנים עשר'. אמר יהודה לאחיו: אני אחריב שלשה, וכל אחד מכם יחריב אחד ולא נשאר מהם איש! כיון שראה יוסף שהסכימה דעתם להחריב את מצרים, אמר בליבו: "מוטב שאתוודע להן ואל יחריבו את מצרים".

ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש איתו בהתוודע יוסף אל

אחיו" (מה, א).

"אמר רבי שמואל בר נחמן, לסכנה גדולה הכניס יוסף את עצמו, שהרי אם הרגוהו אחיו, אין בריה בעולם שמכירה אותו שהוא 'יוסף', וא"כ למה אמר 'הוציאו כל איש מעלי'? אלא כך אמר יוסף בליבו: 'מוטב שאיהרג, ולא אבייש את אחי בפני המצריים'..."

באיזו צורה יוסף התגלה בפני אחיו? כתוב במדרש שקודם כל הוא הכין אותם שיוסף חי! והוא יודע היכן הוא! ורק לאחמ"כ אמר להם 'אני יוסף'. **וזה לשון המדרש:**

"אמר להם יוסף: 'לא כך אמרתם שאחיו של זה (בנימין) מת? אני קניתינו! (-לעבד), אקראנו ויבוא לכאן'. התחיל קורא 'יוסף בן יעקב בוא אצלי' 'יוסף בן יעקב בוא אצלי' ודבר עם אחיך שמכרוך". והיו האחים נושאים עיניהם בארבע פינות הבית. אמר להם יוסף למה אתם מסתכלים לכאן ולכאן, 'אני יוסף אחיכם!' מיד פרחו נשמתם ולא יכלו לענות אותו, עשה הקב"ה נס וחזרה נשמתם. כיון שראה יוסף שהייתה להם בושה גדולה, אמר להם 'גשו נא אלי', והיה מתנשק ובוכה עם כל אחד ואחד." (ע"פ **נחומא ויגש אות ה**).

סיפור לשלחן שבת

סיפר הרב אהרן בן אדיבה שליט"א: היה פעם יהודי שהלווה לחברו חמשת אלפים ש"ח, וקבעו תאריך פירעון. הגיע הזמן, המלווה מצלצל ללווה שישב את החוב אולם הלווה התחמק בתואנות שונות. כך פעם אחר פעם התחמק הלווה מלהשיב את החוב, עד שהמלווה הבין שהוא נפל בפת, והוא יכול לשכוח שאי-פעם הכסף יחזור אליו. יום אחד מצלצל הנייד של המלווה. על הקו היה לא אחר מהלווה, והוא אומר לו: "תשמע, יש לי כרגע ברשותי אלפיים ש"ח, אם אתה רוצה תבוא עכשיו אלי ותקבל אותם, אם תתעקש לא לקבל עד שיהא לי את כל הסכום, כנראה לא יהיה לי עוד כסף, ותפסיד הכל..." המלווה הבין שעדיף לו לקבל לכל-הפחות חלק מהחוב מאשר כלום, הוא שאל את הלווה היכן הוא נמצא כעת, וסיכם איתו שעוד כעשרים דקות הוא אצלו. מיודעינו ה'מלווה' שימש כ'מתנדב' באחד מארגוני ההצלה, וברכבו היה מותקן צופר של הסירנה שיש באמבולנסים. הוא פתח בדהירה מהירה ברכבו, וכדי לעקוף את הפקקים הוא הפעיל את הסירנה, כאילו הייתה לו קריאה לאיזה אירוע. לפתע, בעודו שועט בכביש, צצה מולו ניידת משטרה, והשוטר מורה לו לעצור בצד. השוטר יוצא מרכבו ואומר לו: "אתה יודע שכשיש קריאה לעזרה, זה מופיע אוטומטית גם במשטרה, ואצלי לא מופיע שיש איזו-שהיא קריאה, ומדוע הפעלת את הסירנה?" הנהג החוויר. הפעלת סירנה לשווא הינה עבירה על החוק ומשמעותה קנס כבד. הוא התלבט מה לענות, ואז החליט להגיד את האמת הפשוטה. "אגיד לך את האמת" - הוא פונה אל השוטר, "אכן לא הייתה שום קריאה, אבל מישהו שחייב לי כסף ועד עתה התחמק ולא החזיר, צילצל אלי לפני מספר דקות ואמר לי שבידו חלק מהסכום, ושאם אני לא רוצה להפסיד גם את זה, עלי לבוא אליו עכשיו מיד למקום פלוני, ולשם אני ממחר עכשיו ולכן הפעלתי את הסירנה". השוטר שמע את הדברים ואמר לו: "תשמע, כדי לאמת את דבריך ולוודא שאינך משקר אותי, אני אסע כעת אחריו, למקום שציינת שם שם קבעת להיפגש עם האיש, ואם יתברר שצדקו דבריך, מה טוב, אבל אם לא, אזי תקבל קנס נוסף, על הונאת שוטר!"... בלב פועם החל הנהג בנסיעה והניידת אחריו. הם הגיעו למקום, והלווה כבר עמד והמתין שם. טרם הספיק המלווה לעשות משהו, והשוטר מזנק לעבר הלווה כדי לוודא אם אמת סיפר לו המלווה, והוא שואל את הלווה בשאגה: "אתה זה שחייב לו חמשת אלפים ש"ח? הלווה נבהל, הוא חשב שהמלווה הזמין לו משטרה על שהוא אינו מחזיר לו את כל הכסף, וכשכולו מגמגם מרוב פחד הוא ענה לשוטר: "כן...כן...אני. אני מיד מחזיר לו את הכסף..." בו במקום הוא הוציא את כל החמש אלף ש"ח ונתן למלווה... הנהג בתחילה הכל היה נראה שחור, שוטר עוצר אותו, רוצה לתת לו קנס, נוסע אחריו לבדוק אותו... אולם לבסוף התברר שכל הסיפור הזה היה רק לטובת המלווה... בלי השוטר, היה המלווה מקבל רק אלפים ש"ח, ומהשאר היה יכול לשכוח...

יומא דהילולא / הגאון האדיר רבי חיים קרייזווירטא גאב"ד אנטווערפן - טז טבת תשסב

השגחה פרטית נפלאה תחת אחד השיחים סיפר לי הגאון רבי חיים קרייזווירטה זצ"ל גאב"ד אנטווערפן ממאורעות חייו שעבר באותם ימים קשים של השואה וכך סיפר באחד הימים ראה יהודי עשיר שנשלח עם המוני בית ישראל לישרף על קידוש ה' בכבשונות ובראותו שכלתה אליו הרעה פנה אל הגר"ח וגילה לו שחסך סכום גדול בבאנק שבמדינת שווייץ ובזאת מסר לו את הסימנים והמספרים שצריך האדם לדעת כדי ליטול את הכסף מן החשבון בבאנק וביקש ממנו שאם יציל מצפוני הרשעים ויפגוש באחד מבניו או מיוצאי חלציו ימסור להם פרטים אלו כדי שיקחו את שלהם ויתפרנסו בכבוד ואכן נטל הגר"ח את הפרטים אך שנים רבות לאחר המלחמה לא מצא שם ושארית לאותו יהודי ואף לאחר חיפושים שונים לא עלה בידו למצוא אחד מיורשיו עברו יותר מעשרים שנה והגר"ח יושב בבית המדרש ועמל בתורה והנה ביום מן הימים נכנס אורח עני מרוד לבוש בבגדים קרוועים והתיישב בקצה ביהמ"ד ושהה שם בעיר במשך כמה ימים ובהיותו שם שמע את שמו ושם משפחתו ולאחר בירור קצר נודע לו שהוא בנו של אותו יהודי שמסר לו את מספר חשבון הבאנק שלו בשווייץ והבין שעתה יש בידו לקיים מצוה גדולה של השבת אבידה בשלימות לכן ניגש אל האיש וחקר אותו בבדיקות שונות אם הוא באמת בנו של אותו יהודי ומשמצא שהאמת בפיו מסר לו את הסימנים, והלה הצליח ליטול סכום כסף אדיר שהפקיד שם אביו שנים רבות קודם לכן. ואמר אז הגר"ח קרייזווירטה זצ"ל, שבמשך כל העשרים שנה שהלה הסתובב בבגדים בלויים וקרוועים היה באמת עשיר גדול, רק לא ידע מן האוצר שהיה בעלותו, ועל האדם לראות שלא יאז דומה לאותו אדם כי הזמנים הטובים הם אוצר גדול המוכן לפנינו, ובידינו להוציא ולמשוך מהם השפעות גדולות ורבות בגשמיות וברוחניות, ואוי לו למי שבסכלותו מסתובב כעני בפתח ואינו הולך לפתוח את האוצר. (בדידי הוי **עובדא**, הרב שמואל דוד פרידמן שליט"א)

ענייני עשרה בטבת

בעשרה בטבת בעצם התחיל חורבן בית המקדש הראשון. אמנם למעשה בית המקדש נחרב בתשעה באב, אבל עד שחרב ביהמ"ק הייתה ירושלים במצור במשך שנתיים וחצי, עד שהצליחו חיילי נבוכדנצר להבקיע את חומות העיר, ותחילת המצור היה בעשרה בטבת, ולכן קבעו הנביאים (זכריה ח, יט) לצום בעשרה בטבת, כי ביום זה התחיל הכל. מטרת הצום היא לתת לנו תזכורת לחזור בתשובה, ע"י שנתבונן שהסיבה שנחרב ביהמ"ק ושאיירעו צרות כ"כ קשים לעם ישראל, הייתה בגלל חטאיהם של אותו דור, כדאיאת ביומא (ט): שעברו על ג' העבירות החמורות, עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים, וממילא ע"י ההתבוננות במה שקרה להם בגלל שחטאו, נתעורר אף אנו לחזור בתשובה (משנ"ב או"ח סי' תקמט ס"ק א). והסיבה שחז"ל לא קבעו דיני אבלות בעשרה בטבת כמו בבין המצרים ותשעה באב, כי סו"ס מימי בין המצרים התחיל השלב היותר חמור, כי אז הצליחו לבקוע את חומות העיר. (מקורות: מלכים ב, כה, ספר התודעה)

פטרון פרשת ויגש

לע"נ האיש היקר, צנוע ועניו, תמך בעמלי תורה כל ימי חייו, ר' דב ב"ר שמואל ז"ל נלב"ע יד טבת תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת בני משפחתו שיחי'

מעשה הניגון בכינור של סרח בת אשר

"ויבואו (בני יעקב) עד גבול הארץ (של ארץ ישראל, כי היו בדרכם ממצרים לביתם בא"י), ויאמרו איש אל רעהו: 'מה נעשה בדבר הזה לפני אבינו, כי אם נבוא אליו פתאום ונגיד לו הדבר, יבהל מאוד מדברינו, ולא יאבה לשמוע אלינו'..." "תוך כדי כך, בעודם הולכים וקרבים לבתיהם, והנה יצאה לקראתם סרח בת אשר (נכדתו של יעקב). והנערה טובה עד מאוד, וחכמה ויודעת לנגן בכינור, ויקראהו אליה... ויתנו לה כינור ואמרו לה: 'בואי נא לפני אבינו, וישבת לפניו, והכי (תנגני) בכינור...' 'היא נטלה את הכינור, ומיהרה ללכת לפניו והגיעה אל יעקב אבינו, וישבה לפניו והחלה לנגן, ותוך כדי כך אמרה: 'יוסף דודי חי, וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים, ולא מת'..." 'יעקב שמע את דבריה, וערבו לו (נעמו לו), ובאה שמחה לליבו, רוח אלוקים שרתה עליו, והוא ידע לפי זה שכל דבריה נכונים. ויברך יעקב את סרח, ויאמר אליה: 'בת', אל ימשול מוות בך עד עולם, כי החיית את רוחי". (ספר הישר)

© כל הזכויות שמורות. לקבלת הגליון בדוא"ל,

לתגובות, הערות, הקדשות, ולכל עניין אחר:

Z7178090@GMAIL.COM

או בפל' 052-719-40-51

אחינו כל בית ישראל. הנתונים בצורה ובשביחה. העומדים בין פנים ובין פנים. המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה. ומאפלה לאורה. ומשעבוד לגאולה. השתא פעגלא ובזמן קריב. ונאמר אמן: